

Riksförbundet FUB

REMISSVAR

2021-08-27

Handläggare: Julia Henriksson

julia.henriksson@fub.se

S2021/02787

Socialdepartementet

Boende på (o)lika villkor - merkostnader i bostad med särskild service för vuxna enligt LSS (SOU 2021:14)

Riksförbundet FUB är en intresseorganisation som arbetar för att barn, ungdomar och vuxna med intellektuell funktionsnedsättning ska kunna leva ett gott liv. Vi är cirka 25 000 medlemmar i lokalföreningar runt om i landet. Personer med intellektuell funktionsnedsättning och deras anhöriga är medlemmar i FUB liksom många andra som delar vår grundsyn.

Många personer med intellektuell funktionsnedsättning står utanför arbetsmarknaden och är beroende av ersättning från Försäkringskassan för sin försörjning. Kombinationen av låga ersättningsnivåer, höga hyror och små möjligheter att påverka sin ekonomiska situation innebär livslång fattigdom. Skattesatsen på sjuk- och aktivitetsersättningen är dessutom högre än för arbetstagare och pensionärer med motsvarande inkomst.¹

Det krävs ett helhetsgrepp för att komma till rätta med den orättvisa ekonomiska situationen för personer med funktionsnedsättning

Riksförbundet FUB välkomnar utredningens omfattande kartläggning av den ekonomiska situationen för vuxna personer som bor i bostad med särskild service enligt LSS. Den visar tydligt bristerna i dagens system, där socialförsäkringsskyddet inte är anpassat till andra regelverk eller till samhällets kostnadsutveckling. Sjuk- och aktivitetsersättningens låga nivåer i kombination med hög skatt innebär att många personer som bor i LSS-bostad lever i fattigdom.

¹ [FUB:s rapport Fångad i fattigdom? \(2021\)](#)

Regeringen har de senaste åren tillsatt flera utredningar som på olika sätt berör den ekonomiska situationen för personer med funktionsnedsättning. Problemet med detta tillvägagångssätt är att ingen utredning tittar på helheten. Ingen har heller fått i uppdrag att utreda nivåerna i sjuk- och aktivitetsersättningen. Genom de tydligt avgränsade utredningsdirektiven saknas det nödvändiga helhetsgrepp som behövs för att nå fram till långsiktiga lösningar. Personer med funktionsnedsättning omfattas av både statliga, regionala och kommunala regelverk. Ersättningen från socialförsäkringssystemet är samma i hela landet, samtidigt som hyresnivåer, kommunala bostadstillägg och olika avgifter kan variera kraftigt beroende på var man bor. Många kommuner har brist på LSS-bostäder, vilket för många innebär en avsaknad av valfrihet samtidigt som priserna drivs upp. Utredningens bedömning om behovet av ett statligt investeringsstöd är inte tillräckligt för att komma åt problemets kärna, att kommunerna trotsar lagstiftarens intentioner om planering, kvalitetssäkring och jämlikhet.

Önskade effekter av en schabloniserad merkostnadsersättning riskerar att utebli

Utredningen föreslår att delar av hyreskostnaden för en LSS-bostad ska ingå i merkostnadsersättningen i form av ett schablonbelopp. Riksförbundet FUB instämmer i att merkostnadsersättningssystemet kan vara användbart för att sänka hyreskostnaderna för den enskilde men ser risker med förslaget.

Utredningen konstaterar själva att schablonersättningen innebär en kostnadsöverföring från kommun till stat. Redan tidigt efter att utredningen presenterade sina förslag kom rapporter från medlemmar vars kommuner planerar att sänka det kommunala bostadstillägget i motsvarande mån som schablonen. Om förslaget inte kompletteras med skyddsmekanismer kommer statens kostnader att öka, utan att den enskildes hyreskostnader sänks. En schablonersättning tar ingen hänsyn till den enskildes faktiska kostnader och ekonomiska situation, vilket borde vara själva syftet med utredningens arbete.

Förslagen är otillräckliga för att förhindra fattigdom

Riksförbundet FUB konstaterar att utredningen, trots den omfattande kartläggningen, inte lämnar tillräckligt genomgripande förslag för att återställa principen om att enskilda inte ska ha merkostnader på grund av sin funktionsnedsättning.

Riksförbundet FUB saknar förslag som syftar till att göra bostadstillägget mer flexibelt och träffsäkert. Gränserna för sparkapital eller ett arv motverkar möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att ha en ekonomisk buffert. Genom mer flexibla och individualiserade regler kan bostadstillägget anpassas utifrån den enskildes livssituation i förhållande till både boendekostnader och ekonomiska tillgångar.



Staten, regionerna och kommunerna har genom Agenda 2030 och Funktionsrättskonventionen åtagit sig att förhindra fattigdom för personer med funktionsnedsättning. Riksförbundet FUB efterlyser kraftfulla, långsiktiga åtgärder för att uppnå privatekonomisk hållbarhet och jämlika levnadsvillkor.

Med vänlig hälsning

Christina Heilborn
Förbundssekreterare
Riksförbundet FUB